

Восвода Аліна Леонідівна

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри алгебри і методики навчання математики, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця, Україна
ORCID ID: 0000-0003-1844-6759
voevalina@gmail.com

Матяш Ольга Іванівна

доктор педагогічних наук, професор кафедри алгебри і методики навчання математики, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця, Україна
ORCID ID: 0000-0002-7149-9545
matyash_27@ukr.net

Михайленко Любов Федорівна

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри алгебри і методики навчання математики, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця, Україна
ORCID ID: 0000-0001-5051-5561
mikhailenkolf@gmail.com

ТРАНСФОРМАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ У НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ ЗАСАДАХ РОЗБУДОВИ СИСТЕМИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ ІЗРАЇЛЮ

Анотація. У статті представлено результати аналізу проблеми державного регулювання трансформаційних процесів у нормативно-правових засадах розбудови системи вищої освіти Ізраїлю наприкінці ХХ та на початку ХХІ століть в історичному, теоретичному і організаційному аспектах. Встановлено, що впродовж всього періоду свого розвитку система педагогічної освіти Ізраїлю функціонувала цілісно, з певними притаманними лише їй характеристиками. Зміна одного з її компонентів приводила до реорганізації всієї системи. Водночас реформи вищої освіти Ізраїлю, що відбувалися в результаті історичних перетворень, впливали на докорінну зміну змісту, структури і функцій системи педагогічної освіти в країні.

Наведені у дослідженні факти свідчать, що система освіти Ізраїлю піддається структурним змінам, які виявляються, перш за все, у регуляторній політиці держави щодо створення нових навчальних закладів, збільшенні кількості здобувачів вищої освіти різних ступенів. Нині в Ізраїлі функціонують 69 закладів вищої освіти, включаючи 7 дослідницьких університетів, Відкритий університет Ізраїлю, 37 академічних коледжів (з них 21 коледж фінансується з державного бюджету, а 16 коледжів, що не фінансуються державою), 24 академічних коледжі освіти (педагогічні коледжі). Виявлено, що в процесі реформування проявляється тенденція до створення варіативних багаторівневих систем неперервної педагогічної освіти. В різних закладах вищої педагогічної освіти Ізраїлю створюються умови для різних моделей підготовки учителів: основної, додаткової, паралельної та індивідуальної.

Сукупність методів теоретичного дослідження трансформаційних процесів у нормативно-правових засадах розбудови вищої освіти Ізраїлю сприяють визначенню основних тенденцій її розвитку в ХХІ столітті: інституалізація системи, диверсифікація, інтернаціоналізація, упровадження стандартів забезпечення якості освіти. Зроблено висновок, що освітня політика

держави Ізраїль спрямована на підвищення конкурентоспроможності вищої освіти країни на світовому ринку освітніх послуг, зростання авторитету ізраїльської науки на міжнародній арені.

Ключові слова: вища освіта; Ізраїль; педагогічна освіта; підготовка вчителя; інституалізація; диверсифікація; інтернаціоналізація; стратегії розвитку.

1. ВСТУП

Постановка проблеми. В процесі модернізації національної системи освіти в Україні постала об'єктивна необхідність дослідження різносторонніх освітніх явищ і проблем. Зважаючи на соціально-політичні та економічні перетворення у системі професійної педагогічної освіти відбуваються радикальні зміни. Процес докорінного реформування системи освіти потребує розробки нових підходів до професійної підготовки майбутніх педагогів.

Учителі в ХХІ столітті визнаються носіями суспільних змін у загальноєвропейському освітньому просторі, про що йдеться у багатьох міжнародних правових документах ЮНЕСКО, Ради Європи, Міжнародної організації праці, Організації Міжнародної Співпраці і Розвитку. В зв'язку з цим одним із важливих напрямів модернізації вітчизняної системи педагогічної освіти є вивчення світового досвіду та порівняльний аналіз змісту, структури, функцій, організаційних форм і технологій підготовки майбутніх учителів, зокрема й математики, у різних країнах.

Останнім часом вагомі досягнення Ізраїлю в освітній галузі викликають непересічну цікавість науковців до реформування системи освіти цієї країни. Становлення і розвиток молодшої та водночас стародавньої держави, безумовно, впливали на розвиток освіти, яка проголошує такі важливі цінності, як свободу вираження поглядів та толерантність, а також сприяє розвитку активного громадянина, єдності та соціальної інтеграції в суспільстві. Систему освіти в Ізраїлі націлено на підготовку підростаючого покоління до гідного і відповідального життя в демократичному суспільстві, де пліч-о-пліч живуть люди, що різняться між собою за етнічним походженням, релігією, культурою і політичними поглядами. В Ізраїлі нині докладається багато зусиль, щоб стандарти навчання в країні відповідали сучасним трендам і течіям у педагогіці. Освітня система Ізраїлю підлягає структурним змінам, які є доволі помітними і характеризуються потребою у розробці нових моделей навчання.

Вивчення ізраїльського досвіду є актуальним для вітчизняної педагогічної науки, яка зацікавлена у створенні якісно нових моделей підготовки педагогів (на методологічному, теоретичному та практичному рівнях) і дозволить модернізувати зміст і форми навчання у педагогічних закладах вищої освіти.

Аналіз останніх досліджень. Проблеми розвитку освіти в Ізраїлі розглядають як зарубіжні дослідники: Д. Бітан, З. Гельман, Х. Давід, Н. Давидович, В. Лаві, G. Menahem, Г. Хілліг так і вітчизняні: А. Василюк, В. Громовий, Є. Демида, О. Карпенко, М. Міленіна, Б. Портновий, М. Портновий, Д. Привалко, Л. Романюк, Ю. Руденко та ін.

Теоретичні основи реформування системи вищої педагогічної освіти Ізраїлю були об'єктом аналізу О. Глузмана, М. Десрмана, М. Скоробагатої, Т. Семченко та ін. У своїх працях науковці досліджують проблеми підготовки майбутніх учителів в Ізраїлі та Україні, основні тенденції розвитку освіти в Ізраїлі.

В історичному аспекті ізраїльські освітні процеси вивчав німецький учений Г. Хілліг, який дослідив феномен кібуців, як форми місцевого самоврядування, що стали осередками виховання й навчання дітей у єврейських громадах [1].

Досвід організації ізраїльської школи ґрунтовно досліджує В. В. Громовий. На думку вченого – головне завдання реформування управління системи середньої освіти Ізраїлю є перехід від зовнішнього до внутрішнього управління школами. В. Громовий зазначає, що в Ізраїлі зміни в освіті відбуваються через реалізацію експерименту у пілотних школах, де апробують інновації державної освітньої політики [2].

Становлення й сучасний стан вищої педагогічної освіти в Ізраїлі розглянуто в дисертації М. Дреєрмана [3]. Автор висвітлює методологічні, історико-педагогічні й методичні аспекти розвитку системи ізраїльської педагогічної освіти.

G. Menahem провів комплексне дослідження, присвячене проблемам трансформації вищої освіти Ізраїлю в 90-ті роки ХХ - на поч. ХХІ століття. Автор детально характеризує три основні періоди реформування вищої освіти Ізраїлю: до проведення реформ (1924-1990 рр.); диверсифікації та інтернаціоналізації вищої освіти (1993-1998 рр.); трансформації освітньої політики в країні (поч. 2000-х років) [4].

Водночас аналіз сучасних джерел наукової інформації свідчить, що трансформаційні процеси у нормативно-правових засадах розбудови системи підготовки педагогічних кадрів в Ізраїлі ще не стали предметом фундаментального науково-педагогічного дослідження й системного компаративного аналізу.

Мета статті полягає у виявленні історичних, теоретичних і організаційних особливостей трансформаційних процесів у нормативно-правових засадах системи педагогічної освіти Ізраїлю.

2. ТЕОРТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Теоретичний аналіз проблеми дав змогу визначити, що в Ізраїлі накопичено унікальний досвід реалізації освітніх інтеграційних процесів. Наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст. в Ізраїлі розроблено і затверджено низку документів, які по-новому визначають цілі, завдання і стратегії розвитку освіти в ХХІ ст., включаючи різні її ланки, зокрема, підготовку вчителів. Це стосується гендерної політики (всюди проголошується рівність чоловіків і жінок), гуманізації навчання, підвищення рівня вивчення наукових і технічних дисциплін (особлива увага STEM-предметам), а також підвищення статусу вчителів. Такий підхід забезпечується гнучкістю системи освіти і спрямований на забезпечення рівних можливостей для всіх учнів.

Щодо системи середньої освіти, то в Ізраїлі вона регулюється низкою законів: «Про обов'язкову освіту» (1949р.) з подальшими правками, «Про державно освіту» (1953р.), «Про інспектування шкіл»(1968р.), «Про особливу освіту» (1988р., у 2002 р. до закону було внесено доповнення, які дозволяли дітям з обмеженими можливостями інтегруватися у традиційну систему освіти), «Про подовжений навчальний день і додаткову освіту» (1997р.), «Про права учня» (2000р.) [5].

Впродовж всього періоду свого розвитку система педагогічної освіти Ізраїлю функціонувала цілісно, з певними притаманними лише їй характеристиками. Зміна одного з її компонентів приводила до реорганізації всієї системи. Водночас реформи вищої освіти Ізраїлю, що відбувалися в результаті історичних перетворень, впливали на докорінну зміну змісту, структури і функцій системи педагогічної освіти в країні.

Як зазначає М. Деєрман [3], при аналізі процесу історичного розвитку вищої педагогічної освіти Ізраїлю виділяють два історичні етапи: перший - створення вищих навчальних закладів в умовах відсутності єврейської державності і другий етап – побудова національної системи освіти держави Ізраїль (з 1948 р. і до нині).

Ізраїль – одна з небагатьох країн, де університети та інші наукові установи були відкриті ще задовго до проголошення державного суверенітету, причому впродовж усієї своєї історії вони зберігали високий рівень незалежності від влади.

В 1910- х роках були засновані два із нині діючих найбільших наукових і навчальних закладів Ізраїлю: політехнічний інститут в Хайфі – Техніон (закладений у 1912 р., відкритий 1924р.) і Єврейський університет в Єрусалимі (закладений у 1918р., відкритий у 1925 р.)

В першу Раду директорів Єврейського університету входили такі всесвітньо відомі вчені як Мартін Бубер, Зигмунд Фрейд, Альберт Ейнштейн, фінансист Едмонд Ротшильд.

У 1934 р. в Реховоті було відкрито Дослідницький інститут імені Д. Зіфа, який став частиною Науково-дослідного інституту імені Х. Вейцмана .Таким чином, до моменту державотворення основи наукової інфраструктури в країні були вже закладені [3].

3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Подальше становлення і розвиток вищої освіти Ізраїлю обумовлене створенням у 1948 році єврейської держави, яке стало історичною подією для єврейського народу. З того часу в Ізраїлі починає інтенсивно розвиватися система загальної середньої, професійної та вищої освіти. Тут склалась чітка система централізації вищої освіти. Університети незалежні в академічній і адміністративній областях, обмежені лише межами свого бюджету, але знаходяться в сфері управління міністерства освіти і культури Ізраїлю (з 2020 р. міністерства вищої освіти Ізраїлю). Їх діяльність повністю регулюється Радою з питань вищої освіти (הוועדה להלכה והצומ), створеною згідно з «Законом про Раду вищої освіти» (1958р.).

До повноважень Ради належить видання ліцензій на відкриття закладів вищої освіти (після затвердження урядом); визнання за навчальним закладом академічного статусу; наділення навчального закладу правом присвоєння академічних ступенів; координація діяльності закладів вищої освіти; контроль рівня підготовки студентів; консультування уряду з питань розвитку і фінансування вищої освіти та науково-дослідної діяльності академічних інститутів; координація розподілу і використання державних асигнувань, гарантуючи незалежність академічних інститутів [6, с.184].

У 80-90-х роках минулого століття в Ізраїлі почала здійснюватися перебудова системи вищої освіти, зокрема і педагогічної. Вона була викликана, насамперед, потребою в подоланні суперечностей між вимогами, які висувало суспільство до вчителя і недостатнім рівнем його фахової підготовки; в оновленні змісту вищої освіти в зв'язку із збільшенням обсягів інформації. Тому ізраїльським Кнесетом (Парламентом Ізраїлю) у 1992 році був прийнятий «Закон про вищу освіту», в якому були вказані основні напрямки реформування системи вищої освіти Ізраїлю, зокрема й педагогічної:

- створення державно-регіональної системи вищої освіти;
- розробка і впровадження стандартів вищої освіти;
- реалізація ідеї поетапної підготовки педагогічних кадрів;
- введення підготовки фахівців-педагогів інтегративного профілю за спеціальностями: педагог-технолог, соціальний педагог-психолог, педагог-організатор освіти, педагог-реабілітолог;
- інтеграція академічної загальнонаукової підготовки студентів з професійно-педагогічною, як паралельні структури освіти.

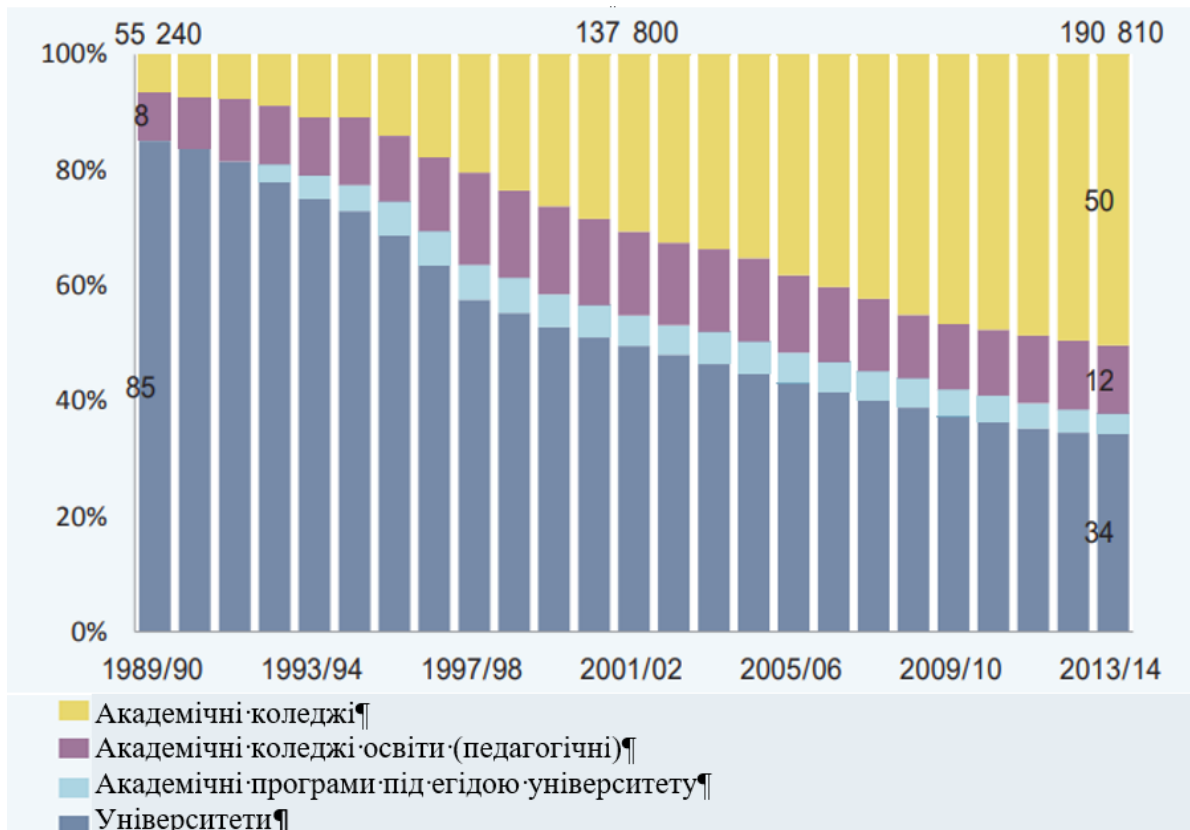
1993 р. став знаковим в історії розвитку вищої освіти Ізраїлю. У грудні 1993 року Рада з вищої освіти приймає рішення про розширення структури вищої освіти, але не шляхом заснування нових університетів, а за рахунок підвищення статусу коледжів. Наступного року рішення Ради було підтримане Урядом країни, а в 1995 р. Кнесет приймає відповідну поправку 10 до Закону «Про Раду з вищої освіти» [7, с. 7-8].

Результатом такої регуляторної освітньої політики Ізраїлю стало відкриття 43 навчальних закладів, які за законом мали статус акредитованого вищого закладу освіти і отримали права надавати своїм випускникам академічні ступені.

Наприкінці ХХ ст. в процесі реформування відбулися зміни у співвідношенні між університетами і фаховими закладами освіти. Державна політика Ізраїлю у сфері вищої освіти в той час була спрямована на забезпечення практично всіх охочих можливістю навчання на ступені бакалавра, проте переважно поза межами університетів. В університетах Ізраїлю навчалися здебільшого студенти другого та третього ступенів (магістрантів та докторантів) та ті, хто спочатку розраховував на подібну багатоступінчасту навчальну кар'єру. Більшість студентів, які планували завершити навчання після отримання першого академічного ступеня, відразу обирали навчання в фахових закладах освіти. В результаті прискореними темпами зростав контингент студентів у коледжах. Статистика свідчить, що з 1993 р. по 2009 р. майже утричі збільшилась кількість студентів у закладах вищої освіти - з 118 000 до 290 000 осіб. Зокрема в період 1990–2001 рр. кількість студентів коледжів зросла майже у сім разів: з 8286 до 57714 осіб; в період 2003–2010 р. відповідно з 51000 до 83370 у середньому на рік 8,5%.[8].

За даними Ради з питань вищої освіти (РВО), у 2014-2015 н.р. у закладах вищої освіти Ізраїлю навчалося 308335 студентів. Серед них, 236770 осіб навчалися за бакалаврськими програмами, 59700 - це здобувачі ступеню магістра, 10650 опановували докторські програми, 1215 навчалися за програми з отриманням дипломів [8, с. 13-14].

**Студенти бакалаврату в системі вищої освіти Ізраїлю
за типами освітніх закладів
1989/90 - 2013/14 р.р.**

Аналіз офіційних звітів і публікацій провідних ізраїльських учених Volansky, 2012 р.; Cohen, Menin, 2015 р. Davidovitch, 2016 р.[9; 10, с. 131; 4,с. 35; 8, с. 7-8, 171] дозволяє виокремити тези про наслідки освітньої реформи 1993р. для Ізраїлю, що виразно демонструють певні проблеми розвитку вищої освіти, які виникли на початку 2000-х [11]:

- Зниження стандартів викладання й навчання у закладах вищої освіти, обумовлене наступними чинниками: збільшенням кількості здобувачів освітнього ступеня магістра без написання дисертації; збільшенням нормативів кількості студентів на одного викладача (з 16 осіб у середині 90-х рр. ХХ ст. до 25 студентів у середині 2000-х рр.);
- Розширення системи закладів вищої освіти приводить до збільшення кількості нових академічних програм, що потребують акредитаційної експертизи. Через бюрократичні процедури в 2009 р. майже 450 програм очікували схвалення Радою з вищої освіти Ізраїлю;
- Бюджетна криза в освіті: зменшення державного фінансування середньої освіти, вищих закладів освіти і науки;
- Універсалізація вищої освіти, що зумовлена стрімким зростанням чисельності закладів вищої освіти і контингенту студентів, відкриттям іноземних філій, приватизацією державної освіти.

Щодо останньої тези, то її можна розглядати з різних точок зору. Універсалізація освіти може здійснювати як негативний, так і позитивний вплив на розвиток вищої освіти в цілому.

Згадані вище наслідки реформ вищої освіти, зумовили подальші зміни в державній освітній політиці Ізраїлю. У червні 2003 р. РВО Ізраїлю прийняла важливе рішення про створення спеціального органу для проведення систематичної процедури забезпечення й оцінювання якості вищої освіти. Варто зазначити, що згідно з рішенням РВО, протягом перших років процедурі оцінювання підлягали лише навчальні програми і дисципліни. Традиційне оцінювання якості освіти було відкладено на деякий час [12]. У вересні 2010 року, після шести років роботи, Відділ оцінювання й забезпечення якості освіти було реорганізовано у Відділ оцінювання якості. Наприкінці 2010 р. РВО було підготовлено шестирічний План дій для підвищення якості вищої освіти і подолання кризових явищ і недоліків, що виникли впродовж 2000-х років. [8, с. 35]. В 2010-ті роки одним із вагомих результатів реалізації Плану дій у межах флагманської програми I-CORE є створення дванадцяти нових Центрів удосконалення (за планом їх кількість має становити 30). Разом із центрами Molecular Basis of Human Disease, Computer Science, Cognitive Sciences, and Alternative Energy Sources вони утворюють Координаційний центр для проведення новаторських дослідницьких заходів [8, с. 52-53].

Нині в Ізраїлі функціонують 69 закладів вищої освіти, включаючи 7 дослідницьких університетів, Відкритий університет Ізраїлю, 37 академічних коледжів (з них 21 коледж фінансується з державного бюджету, а 16 коледжів, що не фінансуються державою), 24 академічних коледжі освіти (педагогічні коледжі).

Структура вищої освіти в цілому відповідає принципам Болонського процесу, хоча Ізраїль не входить до його складу, проте позиціонує себе як країну-спостерігача і впроваджує європейські стандарти на свій розсуд, враховуючи національну специфіку.

Ізраїльські університети шанують традиції та класичну систему освіти і вдало вводять освітні інновації, що задовольняє споживачів освітніх послуг. За академічним рейтингом університетів (ARWU) світу чотири з дев'яти університетів Ізраїлю входять до топ-200 світових лідерів.

За результатами Шанхайського предметного рейтингу 2021 р. (Shanghai Ranking's Global Ranking of Academic Subjects 2021) Техніон посів восьме в галузі «авіаційна і космічна технологія». [13]. Загалом було оцінено понад 400 університетів. Два університети Ізраїлю входять також до ТОП 100 вищих закладів освіти з «соціальних наук» («комунікація»): 39 місце посідає Єврейський університет в Єрусалимі, 76 місце - університет Хайфі [13].

Згідно з рейтингом Webometrics (липень 2021 р.), Тель-Авівський університет посідає 122 місце серед 27000 вищих закладів освіти світу. Шість ізраїльських університетів входять до Топ 100 у групі «Азія» [14].

У системі вищої освіти Ізраїлю, як і в більшості країн Заходу, запроваджено три академічні ступені:

- перший – бакалавр 3-4 роки навчання (бакалавр мистецтва BA (Bachelor of Arts), бакалавр наук BSc (Bachelor of Scienc), бакалавр технології BTech (Bachelor of Technology);
- другий – магістр – MA (MSc) (1-2 роки);
- третій – доктор філософії – PhD (2-3 роки).

Окремі заклади вищої освіти пропонують програми дипломного навчання (Limudei Teudah). Дослідники й експерти виокремлюють розбіжності в назві кваліфікації (наприклад, випускники Техніону отримують сертифікат бакалавра наук B.SC), а також у процедурах визнання академічних результатів, структуруванні програм післядипломної освіти.

В Ізраїлі для отримання ступеня бакалавра студенти повинні накопичити 120 кредитів ECTS (на факультеті природничих наук, права та охорони здоров'я прийнято показник у 160 кредитів). Проблемою залишається можливість переходу студентів із одного вищого закладу освіти до іншого, оскільки на державному рівні не визначено загальні вимоги або умови

академічної мобільності студентів (особливо з інших країн). Ізраїльські заклади вищої освіти надають своїм випускникам європейський Додаток до диплому. За бажанням студента також перекладають диплом і кваліфікацію на англійську мову, але в цьому питанні немає чітких інструкцій чи правил [15].

Особливістю вищої освіти Ізраїлю є те, що всі три академічні ступені студенти можуть здобувати лише в наступних навчальних закладах: Єврейський університет, Тель-Авівський, Університет Бар-Ілан (Рамат-Ган), Негевський університет імені Бен-Гуріона, Техніон в Хайфі, Хайфський університет, Вища школа імені Файнберга при Науково-дослідному інституті імені Х. Вейцмана. Ці університети утворені до 1960 р., тому діють за так званою гумбольдтіанською (на честь В. Гумбольдта) моделлю німецьких університетів, що поєднують в собі стандарти високої якості наукової роботи і постійного її поліпшення, проведення наукових досліджень на максимально високому рівні; підготовку майбутніх наукових кадрів [6].

Як зазначалось вище Ізраїлі існують двадцять чотири педагогічні коледжі, які готують учителів та викладачів, а також фахівців з роботи з дітьми різного віку. Після закінчення педагогічного коледжу випускникам може бути надано два види академічних ступенів: після навчання протягом чотирьох років присвоюється ступінь бакалавра в галузі педагогіки (перший академічний ступінь), після навчання протягом трьох років може бути видано сертифікат дипломованого педагога. Вчителів старших класів середньої школи готують (поряд із університетами) спеціальні навчальні заклади: Вчительська семінарія імені Д. Єліна (Єрусалим), Педагогічний коледж імені Б. Кацнельсона (Кфар-Саба).

У 2010 р. вийшов наказ Міністерства освіти Ізраїлю про навчання обдарованих учнів, за яким учителі повинні мати спеціальну кваліфікацію щоб навчати обдарованих дітей. Підготовка фахівців для роботи з обдарованими дітьми є комплексною, передбачає огляд усіх напрямів надання педагогічної підтримки дітям з високими та дуже високими здібностями. Таку підготовку вчителів наразі здійснюють п'ять центрів по всій країні: Університет Тель-Авіва (Tel Aviv University), Університет ім. Бен Гуріона (Ben Gurion University), Університет Хайфи (University of Haifa), Коледж Оранім (Oranim College), Коледж Гордон (Gordon College). Винятком є педагоги, що працюють на цій ниві десять і більше років. Для фахівців, які працюють з обдарованими дітьми за окремим програмами, але не мають педагогічної освіти (наприклад, викладачі мистецьких спеціальностей), пропонується пройти 60-годинні курси [16].

В процесі реформи вищої освіти Ізраїлю помітно проявляється тенденція до створення варіативних багаторівневих систем неперервної педагогічної освіти. В різних закладах вищої педагогічної освіти Ізраїлю створюються умови для різних моделей підготовки учителів: основної, додаткової, паралельної та індивідуальної. Так основна модель є провідною в Ізраїлі. Згідно цієї моделі педагогічну освіту можна здобути у чотирирічних педагогічних коледжах, які мають право присуджувати ступінь бакалавра з педагогіки за різноманітними галузями професійно-педагогічної підготовки або ж студент, який має перший академічний ступінь із будь-якої загальної спеціальності, може, прослухавши певну кількість курсів на педагогічному факультеті університету, отримати диплом педагога з певного предмету. Паралельна модель підготовки учителів передбачає два напрямки занять за двома обраними спеціальностями. Відповідно до додаткової моделі студент обирає один напрям підготовки і здобуває кваліфікацію «вчитель-предметник», а по його закінченню протягом визначеного терміну може здобути ще одну додаткову кваліфікацію. Індивідуальна модель підготовки в Ізраїлі діє здебільшого для тих, хто займається дослідженнями і розробкою методів навчання [3].

Відмітимо також процеси інтернаціоналізації вищої освіти і науки Ізраїлю як один із основних трендів її сучасного розвитку. Традиційно дослідницькі університети й академічні установи Ізраїлю розвивають академічну співпрацю з університетами США. Також Ізраїль активно співпрацює з країнами ЄС, а вища освіта Ізраїлю успішно інтегрується в Європейський простір вищої освіти, в Ізраїлі відкрито Національний офіс «Еразмус +»

(NEO), Болонський Центр підготовки ізраїльської групи експертів із реформування вищої освіти (HEREs). Це пов'язано, у першу чергу, з участю Ізраїлю в шостій і сьомій Рамкових програмах науково-технічного розвитку (FP6 і FP7), які є основним інструментом фінансування досліджень і розробок у країнах ЄС [17, с. 9].

4. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Сукупність методів теоретичного дослідження трансформаційних процесів у нормативно-правових засадах розбудови вищої освіти Ізраїлю сприяють визначенню основних тенденцій її розвитку в XXI столітті: інституалізація системи, диверсифікація, інтернаціоналізація, упровадження стандартів забезпечення якості освіти. Державна освітня політика Ізраїлю спрямована на підвищення конкурентоспроможності вищої освіти країни на світовому ринку освітніх послуг і зростання авторитету ізраїльської науки на міжнародній арені.

У колі наших інтересів - вивчення підготовки майбутніх учителів математики в системі вищої освіти Ізраїлю, тому подальші компаративні розвідки будуть спрямовані на визначення загальних, специфічних і національних підходів до підготовки учителів математики.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- [1] Карпенко О.В., Демида Є.Ф. Децентралізаційні процеси у сфері надання освітніх послуг в Ізраїлі. Педагогіка і психологія. 2013, №1. С. 92-96.
- [2] Громовий, В. В. Освіта Ізраїлю та Швеції очима українського директора .Управління школою. 2010. № 16/18. С. 32—60. Зі змісту: Ізраїл. щоденник. С. 32-48.
- [3] Дреерман М.Г. Становлення і розвиток вищої педагогічної освіти в Ізраїлі: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 – загальна педагогіка, історія педагогіки та освіти / Респ. Вищ. навч. заклад «Кримський гуманітарний у-тет». Ялта, 2007. 307с.
- [4] Menahem Gila. (October 2008). The Transformation of Higher Education in Israel since the 1990s: The Role of Ideas and Policy Paradigms. Governance: An International Journal of Policy, Administration, and Institutions, 21(4), 499-526.
- [5] Система освіти в Ізраїлі. Науково-дослідницький Центр Кнесета. <https://m.knesset.gov.il/RU/activity/mmm/mmmRu170515.pdf>
- [6] Багно, Ю. М., Сергійчук О. М. Реформування і модернізація освітніх систем країн світу XXI століття. Ізраїль (Держава Ізраїлю). Монографія / за наук. ред. О. І. Шапран. Переяслав-Хмельницький, (Київ. обл.): Домбровська Я. М., 2018. 344 с.
- [7] Volansky, Ami. (2012). After the «Lost Decade»: Where Is Higher Education in Israel Headed? Policy Paper (02), 1-70. Retrieved from [http://taubcenter.org.il/wp-content/files_mf/afterthelostdecade whereishighereducationin nisraelheaded.pdf](http://taubcenter.org.il/wp-content/files_mf/afterthelostdecade%20whereishighereducationin%20israelheaded.pdf)
- [8] The Higher Education System in Israel. (May 2014). Coord. and ed.: Hava Klein-Avishai, Michal Ophir and Yelena Krol. Jerusalem, 75. Retrieved from <http://che.org.il/wp-content/uploads/2012/05/HIGHEREDUCATION-BOOKLET.pdf>
- [9] Cohen, Erez, & Davidovitch, Nitza. (2016). Regulation of Academia in Israel: Legislation, Policy, and Market Forces. Journal of Education and Learning, 5 (4). doi:10.5539/jel.v5n4p165
- [10] Levin-Rozalis, M. & Lapidot, O. (2010). Evaluation in Teacher Training Colleges in Israel: Do Teachers Stand a Chance? Journal of Assessment and Accountability in Educator Preparation, 1 (1), 16-28
- [11] Соколова І.В. Вища освіта Ізраїлю: національні реалії та стратегії розвитку в XXI столітті. Вісник Черкаського університету.2017.№5. С111-120.
- [12] The Quality Assessment Division. Statistical Data. (2014). Retrieved from http://lang.che.org.il/en/?page_id=2421
- [13] Shanghai Ranking's Global Ranking of Academic Subjects. (2021). Retrieved from <http://www.shanghairanking.com/>
- [14] World Ranking Web of Universities - Webometrics. (July 2021). Retrieved from <https://www.webometrics.info/en/node/52>
- [15] Menin, Alon. (2015). Bologna process - Current Status in Israel. Retrieved from [http://www.academia.edu/16367463/Bologna_process_- Current_Status_in_Israel](http://www.academia.edu/16367463/Bologna_process_-_Current_Status_in_Israel)

- [16] Руденко Ю. А. Професійна підготовка майбутніх вихователів в Україні та Ізраїлі на суч. ному етапі : (проблеми, перспективи). Наук. вісн. Південноукр. держ. пед. ун-ту ім. К. Д. Ушинського : зб. наук. пр. Одеса, 2010. Спецвип. Сучасні тенденції в педагогічній науці України та Ізраїлю: шлях до інтеграції. С. 297-306.
- [17] Higher education in Israel. Tempus. (July 2012). 1-14. Retrieved from http://eacea.ec.europa.eu/tempus/participating_countries/israel_en.php

TRANSFORMATION PROCESSES IN THE REGULATORY FRAMEWORK OF DEVELOPING THE SYSTEM OF PEDAGOGICAL EDUCATION IN ISRAEL

Voievoda Alina Leonidivna

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor
Associate Professor of the Department of Algebra and Methods of Teaching Mathematics
Vinnytsia Mykhailo Kotsyubynsky State Pedagogical University
Vinnytsia, Ukraine
ORCID ID: 0000-0003-1844-6759
voevalina@gmail.com

Matiash Olha Ivanivna

Doctor of Science in Pedagogy, Professor, Head of the Department of Algebra and Mathematics Teaching Methods
Vinnytsia Mykhailo Kotsyubynsky State Pedagogical University,
Vinnytsia, Ukraine
ORCID ID: 0000-0002-7149-9545
matyash_27@ukr.net

Mykhailenko Liubov Fedorivna

PhD in Pedagogy (branch of science: Theory and Methods of Vocational Education), Associate Professor of the Department of Algebra and Mathematics Teaching Methods
Vinnytsia Mykhailo Kotsyubynsky State Pedagogical University,
Vinnytsia, Ukraine
ORCID ID: 0000-0001-5051-5561
mikhailenkolf@gmail.com

Abstract. The article presents the results of the analysis of the problem of state regulation of transformation processes in the legal framework of the Israeli higher education system in the late twentieth and early twenty-first centuries in historical, theoretical and organizational aspects. It is established that throughout the period of its development, the system of pedagogical education in Israel functioned holistically, with certain characteristics unique to it. Changing one of its components led to the reorganization of the entire system. At the same time, the reforms of Israeli higher education that have taken place as a result of historical transformations have radically changed the content, structure and functions of the teacher education system in the country.

The facts presented in the study show that the Israeli education system is undergoing structural changes, which are manifested primarily in the state's regulatory policy on the establishment of new educational institutions, increasing the number of higher education students of various degrees. There are currently 69 higher education institutions in Israel, including 7 research universities, the Open University of Israel, 37 academic colleges (21 state-funded colleges and 16 non-state-funded colleges), and 24 academic colleges (pedagogical colleges). It is revealed that in the process of reforming there is a tendency to create variable multilevel systems of continuing pedagogical education. It is revealed that in the process of reforming there is a tendency to create variable multilevel systems of continuing pedagogical education. Different institutions of higher pedagogical education in Israel create conditions for different models of teacher training: basic, additional, parallel and individual.

The set of methods of theoretical study of transformational processes in the legal framework for the development of higher education in Israel contribute to identifying the main trends in its development in the XXI century: institutionalization of the system, diversification, internationalization, implementation of quality standards. It is concluded that the educational policy of the State of Israel is aimed at increasing the competitiveness of higher education in the world market of educational services, increasing the prestige of Israeli science in the international arena.

Key words: higher education; Israel; teacher education; teacher training; institutionalization; diversification; internationalization; development strategies.

References (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

- [1] Karpenko O.V., Demida E.F. Decentralization processes in the field of educational services in Israel. *Pedagogy and psychology*. 2013, №1. Pp. 92-96. (in Ukrainian).
- [2] Gromovy V.V. Education of Israel and Sweden through the eyes of the Ukrainian director. *School management*. 2010. № 16/18. Pp. 32-60. From the content: *Israel. diary*. Pp. 32-48. (in Ukrainian).
- [3] Dreerman M.G. Formation and development of higher pedagogical education in Israel: dis. ... cand. ped. Sciences: 13.00.01 - general pedagogy, history of pedagogy and education / Resp. Higher. textbook Crimean Humanitarian University. Yalta, 2007. 307p. (in Ukrainian).
- [4] Menahem, Gila. (October 2008). The Transformation of Higher Education in Israel since the 1990s: The Role of Ideas and Policy Paradigms. *Governance: An International Journal of Policy, Administration, and Institutions*, 21(4), 499-526. (in English).
- [5] The education system in Israel. Knesset Research Center. <https://m.knesset.gov.il/RU/activity/mmm/mmmRu170515.pdf> (in Russian).
- [6] Bagno, Y. M., Sergiychuk O.M. Reforming and modernization of educational systems of the XXI century. *Israel (State of Isoal) monograph / for science*. ed. OI Shapran. Pereyaslav-Khmelnysky, (Kyiv region): Dombrovska Ya. M., 2018. 344 p. (in Ukrainian).
- [7] Volansky, Ami. (2012). After the «Lost Decade»: Where Is Higher Education in Israel Headed? *Policy Paper (02)*, 1-70. Retrieved from http://taubcenter.org.il/wp-content/files_mf/afterthelostdecadewhereishighereducationinisraelheaded.pdf (in English).
- [8] The Higher Education System in Israel. (May 2014). Coord. and ed.: Hava Klein-Avishai, Michal Ophir and Yelena Krol. Jerusalem, 75. Retrieved from <http://che.org.il/wp-content/uploads/2012/05/HIGHER1EDUCATION-BOOKLET.pdf> (in English).
- [9] Cohen, Erez, & Davidovitch, Nitza. (2016). Regulation of Academia in Israel: Legislation, Policy, and Market Forces. *Journal of Education and Learning*, 5 (4). doi:10.5539/jel.v5n4p165 (in English).
- [10] Levin-Rozalis, M. & Lapidot, O. (2010). Evaluation in Teacher Training Colleges in Israel: Do Teachers Stand a Chance? *Journal of Assessment and Accountability in Educator Preparation*, 1 (1), 16-28 (in English).
- [11] Sokolova I.V. Israeli higher education: national realities and development strategies in the 21st century. *Bulletin of Cherkasy University*. 2017. №5. C111-120. (in Ukrainian)
- [12] The Quality Assessment Division. Statistical Data. (2014). Retrieved from http://lang.che.org.il/en/?page_id=2421 (in English).
- [13] Shanghai Ranking's Global Ranking of Academic Subjects. (2017). Retrieved from <http://www.shanghairanking.com/> (in English).
- [14] World Ranking Web of Universities - Webometrics. (July 2021). Retrieved from <http://www.webometrics.info/en/node/52> (in English).
- [15] Menin, Alon. (2015). Bologna process - Current Status in Israel. Retrieved from http://www.academia.edu/16367463/Bologna_process_-_Current_Status_in_Israel (in English).
- [16] Rudenko, Y. A. Professional training of future educators in Ukraine and Israel on the present. stage: (problems, prospects). *Science. spring Pivdennoukr. state ped. University named after KD Ushinsky: Coll. Science. Odesa Ave., 2010. Spetsvip. Current trends in pedagogical science of Ukraine and Israel: the path to integration*. Pp. 297-306. (in Ukrainian)/
- [17] Higher education in Israel. *Tempus*. (July 2012). 1-14. Retrieved from http://eacea.ec.europa.eu/tempus/participating_countries/israel_en.php (in English).